

Posudek oponenta

Název bakalářské práce: PŘIROZENÉ A OBČANSKÉ NÁBOŽENSTVÍ U J. J. ROUSSEAU.

Autor: Alexandra Čechová.

Praha, 2019.

Autorka si pro bakalářskou práci zvolila nepochybně významné a intelektuálně náročné téma přirozeného a občanského náboženství u J. J. Rousseaua, a snad výsledný tvar její práce můžeme chápat jako první pokus o systematický vstup do tématu, které by bylo lze postupně kultivovat v práci magisterskou a disertační. Pojednat takové téma do detailu a zároveň plasticky překračuje možnosti žánru bakalářské práce. Pokud se neuskromíme zúžením tématu na propracování detailu, na němž prezentujeme svoji kompetenci, pokud máme ambici zahlédnout alespoň v hrubých rysech pojetí přirozeného a občanského náboženství a dospět i k rovině elementární komparace, kdy nám ovšem bolestně vystupují otázky, které prostě nemůžeme v rámci takového „přehledu“ řešit, pak se v principu musíme vydat cestou podobné té, kterou nám předložila autorka. V Abstraktu uvádí: „Tato bakalářská práce se zabývá přirozeným a občanským náboženstvím v podání Jeana-Jacquesa Rousseaua. V první části se věnuji pojetí člověka a společnosti, jak byly rozpracovány v knize O původu a nerovnosti mezi lidmi a v knize O společenské smlouvě. Stěžejní částí této práce pak je Rousseauova úvaha nad náboženstvím a jeho funkce ve společnosti, k čemuž použiji spis Vyznání víry vikáře savojského a pojednání O společenské smlouvě. Pokusím se také podrobně popsat vztah mezi občanským náboženstvím (m; T. K.) a státním („u“ škrtnout; T. K.) zřízením podle společenské smlouvy, a zároveň jejich kompatibilitu s přirozeným náboženstvím.“ Abstrakt je výstižný a je chvályhodné, že v práci takto skutečně postupovala a v tom smyslu její záměr splnila. Zároveň však nemůžeme přehlédnout, že autorce se již zřejmě nedostávalo času potřebného pro jazykové korektury a Abstrakt není tím jediným místem, které o tom přináší svědectví.

Autorka se rozhodla postupovat cestou analýzy a komparace primárních textů, a to s přihlédnutím k relevantní sekundární literatuře. Zřejmě s ohledem na šíři tématu byla nucena se omezit na české překlady Rousseauových textů, některé z nich data staršího než jedno století. Jistě není vinou autorky, a je to s podivem, že se nám nedostává moderních překladů Rousseaua. Můžeme spekulovat, zda na pozadí jejich absence není díl nevypřehávaný kontroverznosti, jež docela úzce souvisí s tématem předložené práce. Pokud by se ta pohybovala v žánru práce diplomové, jistě bych jako oponent vyžadoval srovnání odkazovaných pasáží historických překladů s kritickými vydáními Rousseaua ve francouzském či anglickém jazyce. Asi jen tak by mohla být zachována i významová kompatibilita se sekundární literaturou příslušné provenience. Nutno však přiznat, že autorku při zpravidla k jádru věci jdoucí argumentaci a dobře promyšlenému srovnání v mezích dané textové evidence, nijak zásadně neomezovaly a významy z nich vyprostila s jistou elegancí a vkusem. Chci věřit tomu, že si alespoň dílčím způsobem uvědomovala meze svého přístupu, které jsou patrné např. v kapitole o osobě J. J. Rousseaua při zmínkách o přirozeném náboženství, deismu a osvícenství. Ale pravdou je, že uvažovat přirozené a občanské náboženství u Rousseaua v kontextu francouzského či anglického (primárně teologického) myšlení na téma „natural religion“ by znamenalo psát jinou bakalářskou práci.

Bakalářskou práci Alexandry Čechové doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze, 24. 8. 2019

PhDr. Tomáš Kunca, Ph.D.